

ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ರಮೇಶ ಬಿ*

* ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಋತುಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾದಂತೆ ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿವಾರನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಪರಿವಾರನಾಯಕ, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು, ಸಮುದಾಯ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮರೆತು ತಾವು ನಂಬಿರುವ ದೇವರನ್ನು ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಯುಗಾದಿ, ಗೌರಿಗಣೇಶ ಹಬ್ಬ, ದೀಪಾವಳಿ ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಗಳು ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದವರು ಆಚರಿಸುವ ಶಿಷ್ಣ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಈ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವು ಭೂಮಿಯ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಪೌರ್ಣಿಮೆಗಳ ಲೆಕ್ಕಚಾರದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮಾರನೆ ದಿನ ಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾರ್ಚ್ ಅಥವಾ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು

Please cite this article as: ರಮೇಶ ಬಿ. (2022). ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 3(6). ಪು.ಸಂ. 8-14.

ಬೇಸಿಗೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ದನಕರುಗಳೊಡನೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆಯುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಏನನ್ನು ತಿನ್ನದೆ ಕುಡಿಯದೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಚಿಗುರಾದ ಬೇವಿನ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಹೊಸವರ್ಷದ ಮೊದಲ ದಿನವಾದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಕಷ್ಟಬರಲಿ ಸುಖಬರಲಿ ಎರಡನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೀವಿ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇವು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೇವಿನ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮಾನವನ ದೇಹ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಎರಡನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸೂರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ, ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಕಕ್ಕೆಯ ಹೂವನ್ನು ಮನೆಯ ಸೂರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದುಂಟು. ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೆಲವು ಹಬ್ಬ ಬರುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹಳೆಯ ಮನೆಯ ಹೆಂಚುಗಳನ್ನು ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಹಾಳಾದ ಹೆಂಚುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಬದಲಿ ಹೆಂಚನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೋರದಂತೆ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಬಹುತೇಕರು ಮನೆಯ ದುಂಬುಧೂಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತುಂಬುವರು ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಮತ್ತು ಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಸೂರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮಾವಿನ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟುವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳು ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದರೆ ಬಡವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕರು ಹೊನ್ನೇರು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಹೊನ್ನಾರು ಅಥವಾ ಹೊನ್ನೇರು ಕಟ್ಟುವ ಆಚರಣೆಯು ವರ್ಷದ ಪ್ರಥಮ/ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಉಳುಮೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಮಾರನೇ ದಿನ ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬದ 3 ದಿನಗಳು ಪುರುಷರು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಂಗಸರು ಕೆಲವು ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ ಪುರುಷರು ಇಸ್ಪೀಟ್ ಹಾಗೂ ಚೌಕಾಬಾರ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಇತರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಟವಾಡುವುದನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೌರಿ ಗಣೇಶ ಹಬ್ಬ

ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಹಬ್ಬವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗಣೇಶನನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭಾಗವಾದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತವರಿನ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಹಬ್ಬದ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಗೌರಿ ಹಬ್ಬದ ಮೊದಲ ದಿನ ನಡೆದರೆ ನಂತರ ಗಣೇಶನ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎರಡು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಗೌರಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸೀರೆ, ಬಳಿತೊಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಮ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಯುವಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೌರಿ ಗಣೇಶ

ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಅಥವಾ ಐದು ದಿನಗಳು ಪೂಜಿಸಿ ನಂತರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಅನೂಕೂಲಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗಣೇಶ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಡ್ಲಿ ವಡೆ, ಚಟ್ನಿ, ನಿಪ್ಪಟ್ಟು, ಶಾವಿಗೆ, ಪಾಯಸ, ಅನ್ನ ಸಾರು, ಪಲ್ಯ ಹಪ್ಪಳ, ಸಂಡಿಗೆ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಟೋಪಾಚರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಯುವಕರು ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ಋಷಿಪಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಗಣೇಶನ ವಿಗ್ರಹ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಾವಿ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ

ದೀಪಾವಳಿ ಬೆಳಕಿನ ಹಬ್ಬ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕ ಹಬ್ಬ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ ಮತ್ತು ಬಲಿ ಪಾಡ್ಯಮಿಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಬ್ಬಗಳಾದ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಈ ಹಬ್ಬವು ಬೆರೆತು ಹೋಗಿದೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಮ್ಮದೆ ಎಂಬುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿದೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಮಗಳು ಅಳಿಯನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವರು ಅವರವರ ಶಾಸ್ತ್ರನುಸಾರ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಜರಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಮನೆಮುಂದೆ ಪಟಾಕಿ ಸಿಡಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಕಜ್ಜಾಯ, ವಡೆ, ಪಾಯಸ, ಪಲ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರು ಕುಳಿತು ಹಬ್ಬದ ಊಟವನ್ನಿ ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಕೆಲವು ಕಡೆ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಿಚ್ಚಾಯಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮವು ಸಹ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಶಿಷ್ಟ ಹಬ್ಬಗಳಾದ ಅಯುಧ ಪೂಜೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮಹಾಲಯ ಅಮಾವಸ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಠೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಋಷಿಯಿಂದ ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾರೂ ಸೇರಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರಿಹಬ್ಬ

ಮಾರಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮಕ್ಕಳು, ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇವನಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಡೆದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಭತ್ತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಧವಸ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಬಾಬ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೋಮವಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾನುವಾರದಂದು ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಮತ್ತು ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ದೇವರಿಗೆ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಂಬಿಟ್ಟು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸೂತ್ರ ಒಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ

ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಾರಮ್ಮನ ಗಂಡ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲ್ಲಪೊಟ್ಟಿಯನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಟೆ ಮತ್ತು ವಾದ್ಯ ಭಾರಿಸುವ ಕುಲದವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗ ಸೇರುವಂತಹ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಸಾಲು ಕುಣಿತವನ್ನು ತಮಟೆಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ ಆನಂತರ ಎಲ್ಲಾರೂ ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ಬಲಿಪೂಜೆ

ಮಾರಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಹರಕೆಯ ಟಗರು, ಮೇಕೆ, ಕೋಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ತರುತ್ತಾರೆ ಪೂಜಾರಿ ಕೈಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಿಸಿ ತೀರ್ಥನೀರನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಟಗರು, ಮೇಕೆ ಒದರಿದಾಗ ದೇವಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆನಂತರ ಅದನ್ನು ಪೂಜಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ಸಮುದಾಯದವರು ದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಲು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವು ಭಕ್ತರು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಹರಕೆ ತೀರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಂತಿ ಪೂಜೆ

ಕುಂತಿಪೂಜೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಪಾಂಡವರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರಲೆಂದು ಕುಂತಿಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿ ಕುಂತಿಕಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಗದ್ದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಸೂತ್ತಲು ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು ಹೂವಿನಿಂದ ಆಲಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜೆಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷ. ಅಂದಿನಿಂದ 12 ದಿನಗಳಕಾಲ ಪೂಜಿಸಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಕುಂತಿಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಾನಪದ ಹಾಡು, ಕೋಲಾಟ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕುಂತಿ ದೇವಿಗೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಲು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಂತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ 12 ದಿನಕ್ಕೆ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಹುಳಿಅನ್ನ, ವಡೆ, ಮೊಸರುಅನ್ನ, ಲಡ್ಡು, ಶಾವಿಗೆ, ಪಾಯಸ ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕುಂತಿ ಗುಡಿಗೆ ತಂದು ಎಡೆಯಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು ಹೊಲ ಅಥವಾ ಹುರುಳಿ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರೇ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು, ಯುವಕರು ಸೇರಿ ಕುಂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುವಾಗ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕುಂತಿದೇವಿಯ ಸಂಭ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಕಳಿ ಹಬ್ಬ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಪರಿವಾರನಾಯದಕ ಸಮುದಾಯದವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ತಮಟೆ

ಸದ್ದಿಗೆ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಕಳಿಗುಂಡಿಯ ಸುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಕಳಿ ಗುಂಡಿಯು ಚೌಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಸುತ್ತಲೂ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ನಂತರ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ನೆರೆವೇರಿಸಿ ಗುಂಪಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಕಳಿಯನ್ನು ಆಡುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದಿರಿನ ಕೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಧನದ ಕೊಂಬಿನ ಕೊಳವೆಗಳಿಂದ ಈ ಆಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವರಿಗೆ ಕೊಸಂಬರಿ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಪಾನಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಡಲು ಬಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಗರೆ ಗ್ರಾಮದ ಮಹದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆ

ಸರಗೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಸಾಗರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಪೆಬ್ರುವರಿ ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯು ಮುನ್ನ ಊರಿನ ಮುಖಂಡರು ಸಮುದಾಯದ ಕುಲ ಭಂದವರು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವಾದ ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯವನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಜಾತ್ರೆಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತೇರನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೇರು ಬಿದಿರಿನ ಬೊಂಬುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಮೊದಲನೆ ದಿನ ಮಡಿವಾಳರು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ರಥಕ್ಕೆ ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಾರೆ ಕುಂಬಾರರು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ. ಹುಲಿ ವಾಹನವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಅಂದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಮುದಾಯದವರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಚಿಪ್ಪರ ಹಾಕುವರು ಲಿಂಗಾಯಿತರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವರು. ಜಾತ್ರೆಯು ಮೂರುದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಲಿದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಂಡೋತ್ಸವ

ಮಹದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಕೊಂಡೋತ್ಸವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಂಡೋತ್ಸವದ ಮೊದಲು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಜಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಸೌದೆಯನ್ನು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಾತ್ರ ತರುವುದು ರೂಢಿ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಜನರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಊರಿನ ಯಜಮಾನರು ಮತ್ತು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ದೊಡ್ಡ ಯಜಮಾನರು ಸೇರಿ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸರಿಯಾಗಿ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಕೊಂಡವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಸೌದೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆ ಜೋಡಿಸಿ ಪೂಜಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರೋಹಿತರು ಈ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಯಜಮಾನರು ಕೆರೆಯ ಬಳಿ ಹುಲಿವಾಹನ, ನಂದಿಕಂಬ, ಮಹದೇಶ್ವರನ ವಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಲಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ

ದೇವರು ತರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ಕೊಂಡ ಹಾಯಲು ಹದಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಕೊಂಡ ಹಾಯುವುದು ಮೊದಲು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವ ಯರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಅನಂತರ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತಿರುವವರು ಕೊಂಡ ಹಾದು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ರಥೋತ್ಸವ

ಎರಡನೇಯ ದಿನ ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಹದೇಶ್ವರನ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ರಥೋತ್ಸವ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಥದ ಮೇಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಇರಿಸಿ ನಿಗದಿಮಾಡಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಲ್ಲಾರು ರಥವನ್ನು ಎಳೆದು ದೇವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸು ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೂ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಜವನಗಳನ್ನು ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ರಥೋತ್ಸವ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತ, ಕಂಸಾಳೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಕಲಾ ತಂಡಗಳು ಸಹ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಹುಲಿವಾಹನವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ.

ಹುಲಿವಾಹನ ಎತ್ತುವುದು

ಹುಲಿವಾಹನ ಎತ್ತುವುದು ಯಾವುದೇ ಜಾತ್ರೆಗಳಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮೆರಗನ್ನು ನೀಡುವಂತಹದು ಹುಲಿವಾಹನ ಇದು ಪ್ರತಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉತ್ಸವ ಹುಲಿವಾಹನ ಎಂದರೇ ದೇವರು ಹುಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಎಂದರ್ಥ ಇದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿವಾಹನವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹುಲಿವಾಹನವನ್ನು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೆರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹುಲಿವಾಹನವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬರುವಂತಹ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಹುಲಿವಾಹನದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಂತರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಕಲಾ ತಂಡಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆ

ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ದನ ಕರುಗಳನ್ನು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ಕೂಡ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದನ ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದಾಗೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಂದು ಕಡೆ ದೊಡ್ಡ ಅರಳಿಮರ ಮತ್ತು ಆಲದಮರಗಳ ಕೆಳಗಡೆ ಒಂದೊಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿ ಪೈಪೋಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಿರದಿಂದ 5 ಲಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ದನಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದನಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುವುದು

ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ದನಗಳಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಬಹುಮಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೋಲಿಕೆ ಆಗಿರುವಂತಹ ಅಂದರೆ ದನಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು

ನೀಡುವುದು ವಿಶೇಷ 2ನೇ ಬಹುಮಾನ ಚಿಕ್ಕ ಹೋರಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಇವು ಸಹ ತುಂಬ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆ ಇರಬಾರದು ಇವುಗಳಿಗೆ ರೂ 15 ಸಾವಿರ ಬಹುಮಾನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ

ಈ ಜಾತ್ರೆಯ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಅಂದರೆ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಇದು ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜನಾಂಗದವರು ಸೇರಿ ಮಾಡುವಂತದು ಜಾತ್ರೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಬಿದಿರಿನ ಡಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯದಿನ ತೆಪ್ಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುವುದೇ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನತ ಸಳೆಯುತ್ತ ಇರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಮಹದೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾರನಾಯಕ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಪರಿವಾರ ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಈಗಲೂ ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ವಕ್ತೃಗಳ ವಿವರ

- ಕೃಷ್ಣನಾಯಕ (ವಯಸ್ಸು 48). ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು, ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.
- ದೇವಿರಮ್ಮ (ವಯಸ್ಸು 78). ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಸರಗೂರು ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.
- ಕಾಳಿಂಗ ನಾಯಕ. (ವಯಸ್ಸು 56). ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಹುಣಸೂರು ತಾಲೂಕು, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಮರೇಶ್ ಯತಗಲ್. (2007). ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂಪದ, ಹರ್ಷಿಕೋಟೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.
- ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ. (2006). ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂಪದ, ಶ್ರೀ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂಸ್ಥಾನ, ರಾಜನಹಳ್ಳಿ
- ರಂಗರಾಜು ವನದುರ್ಗ. (2009). ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿಜಯ. ಶ್ರೀ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಂಸ್ಥಾನ, ರಾಜನಹಳ್ಳಿ